

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2016

અભ્યાસક્રમ : અનુસ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (M.A.)

Numerical Code: 0038

નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : સમાજશાસ્ત્રીય સિદ્ધાંતો ભાગ-1 (MSO-01)

Numerical Code: 0233

તારીખ : 10/07/2016

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન-1 સમાજશાસ્ત્રના ઉદભવની પૂર્વ ભૂમિકા સમજાવો. (12)

અથવા

સિધ્ધાંતના અનિવાર્ય તત્વો સમજાવી, સિધ્ધાંતના કાર્યો જણાવો.

પ્રશ્ન-2 કાર્યાત્મકવાદમાં ઓગસ્ટકોમ્પનું પ્રદાન સમજાવો. (12)

અથવા

પાર્સન્સના AGIL મોડેલને સમજાવો.

પ્રશ્ન-3 સંઘર્ષવાદી સિધ્ધાંતની મુખ્ય વિશેષતાઓ જણાવો. (12)

અથવા

કોલિન્સના સંઘર્ષના સિધ્ધાંતના મુખ્ય તત્વો જણાવો.

પ્રશ્ન-4 પ્રતિકાત્મક આંતરક્રિયાવાદમાં ચાલ્સ હોટન ફૂલેનું પ્રદાન ચર્ચો. (12)

અથવા

પ્રતિકાત્મક આંતરક્રિયાવાદમાં હર્બટ બ્લુમરનું પ્રદાન ચર્ચો.

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

1. પ્રાથમિક સામાજિક પ્રક્રિયાઓ જણાવો.
2. પાર્સન્સનું ઉત્ક્રાંતિવાદી મોડેલ સમજાવો.
3. કાર્યાત્મકવાદ એટલે શું?
4. સંઘર્ષવાદની મૂળભૂત માન્યતાઓ જણાવો.
5. ફૂલેનો દર્પણ-સ્વનો ખ્યાલ સમજાવો.

પ્રશ્ન-6 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. (10)

1. ઓગસ્ટ કોમ્પનો જન્મ ક્યારે થયો હતો?

(A) 1798

(B) 1779

(C) 1785

(D) 1818

2. પ્રત્યક્ષવાદના પિતા તરીકે કોને ઓળખવામાં આવે છે.

(A) સંતસાયમન

(B) ફ્લેચટ

(C) કોઝરલૂઈ

(D) ઈમામ ફેન્સર

3. સ્પેન્સરનો જન્મ કઈ સાલમાં થયો હતો?
(A) 1820 (B) 1821 (C) 1920 (D) 1720
4. 1902માં નોબલ પ્રાઈઝ માટે કોનું નામ સૂચવવામાં આવ્યું હતું.
(A) કોમ્ટ (B) પાર્સન્સ (C) પેરેટો (D) સ્પેન્સર
5. મેલિનોવસ્કી કયા દેશના વતની હતા?
(A) અમેરિકા (B) જર્મની (C) પોલેન્ડ (D) જાપાન
6. કાર્યાત્મકવાદી સિધ્ધાંતમાં કોનું આગવું પ્રદાન રહ્યું છે?
(A) મર્ટન (B) કોઝર (C) કોમ્ટ (D) કાર્લ માર્ક્સ
7. કાર્લમાર્ક્સનો જન્મ કઈ સાલમાં થયો હતો?
(A) 1818 (B) 1841 (C) 1819 (D) 1820
8. Das Capital એ કોનું પુસ્તક છે?
(A) મર્ટન (B) કાર્લમાર્ક્સ (C) કોઝર (D) શ્રી નિવાસ
9. રાલ્ફ ડહરેન્ડોર્ફનો જન્મ કઈ સાલમાં થયો હતો?
(A) 1928 (B) 1929 (C) 1930 (D) 1921
10. જ્યોર્જ હર્બટ મીડનો જન્મ કઈ સાલમાં થયો હતો?
(A) 1863 (B) 1873 (C) 1883 (D) 1885
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2016

અભ્યાસક્રમ : અનુસ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (M.A.)

Numerical Code: 0038

નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : સમાજશાસ્ત્રીય સંશોધનની પદ્ધતિઓ (MSO-02)

Numerical Code: 0234

સમય : 11/07/2016

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન-1 સંસોધનની વ્યાખ્યા આપી સામાજિક સંશોધનનું મહત્વ સમજાવો. (12)

અથવા

સંશોધન એટલે શું? સંશોધન યોજનાની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-2 નિદર્શન એટલે શું? તેના લક્ષણો જણાવો. (12)

અથવા

નિરીક્ષણ એટલે શું? તેના પ્રકારો સમજાવો.

પ્રશ્ન-3 મુલાકાત અનુસૂચિનો અર્થ આપી પ્રશ્નાવલી અને મુલાકાત અનુસૂચિ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો. (12)

અથવા

વ્યક્તિ તપાસનો અર્થ આપી તેનું મહત્વ અને મર્યાદાઓ જણાવો.

પ્રશ્ન-4 આંકડાશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા આપી તેના કાર્યો વર્ણવો. (12)

અથવા

નીચે આપેલી માહિતી પરથી મધ્યક શોધો.

વર્ગલંબાઈ	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
આવૃત્તિ	12	08	06	04	11	09	10

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

- 1 નિરીક્ષણ પદ્ધતિની મર્યાદાઓ
- 2 આંકડાશાસ્ત્રની મર્યાદાઓ
- 3 સામાજિક વિજ્ઞાન તરીકે - સમાજશાસ્ત્ર
- 4 ઉપકલ્પના

પ્રશ્ન-6 યોગ્ય વિકલ્પ શોધો. (10)

1. _____ સમષ્ટિનું પ્રતિનિધિત્વ કરતું હોવું જોઈએ.

A. એકમ B. સંસ્થા C. મિત્રો

2. _____ કામચલાઉ વિધાન છે.

A. ઉપકલ્પના B. આંકડાશાસ્ત્ર C. નિદર્શ

3. _____ પધ્ધતિ શિક્ષિત વર્ગ પૂરતી મર્યાદિત છે.
A. પ્રશ્નાવલી B. મુલાકાત C. મુલાકાત અનુસૂચી
4. _____ પ્રયુક્તિ ગુણાત્મક માહિતી એકત્રિત કરવામાં ખૂબજ ઉપયોગી છે.
A. વ્યક્તિ તપાસ B. મુલાકાત અનુસૂચી C. પ્રશ્નાવલી
5. _____ માહિતીને આકર્ષક બનાવે છે.
A. આંકડાશાસ્ત્ર B. સમાજશાસ્ત્ર C. મનોવિજ્ઞાન
6. આવૃત્તિની સંજ્ઞા _____ છે.
A. f B. \bar{x} C. i
7. 'police Peasant in America' નામનું સંશોધન _____ વિદ્વાને કર્યું.
A. મેક્સવેબર B. દુર્ખિમ C. ઓગષ્ટ કોમ્પ્ટ
8. 'જ્ઞાન ખાતર જ્ઞાન' મેળવવું એ _____ સંશોધન છે.
A. શુદ્ધ B. વ્યવહારલક્ષી C. મિશ્ર
9. સંશોધનનો અંતિમ હેતુ _____ છે.
A. સંશોધન વિષયની પસંદગી B. સંશોધન યોજના C. સામાન્યીકરણ
10. _____ માં ઉત્તરદાતાપ્રશ્નોના જવાબ જાતે લખે છે.
A. મુલાકાત અનુસૂચી B. પ્રશ્નાવલી C. મુલાકાત
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2016

અભ્યાસક્રમ : અનુસ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (M.A.)

Numerical Code: 0038

નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : ભારતીય સમાજશાસ્ત્ર (MSO-03)

Numerical Code: 0235

તારીખ : 12/07/2016

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

-
- પ્રશ્ન-1 એમ.એન.શ્રી નિવાસનનું જ્ઞાતિ વ્યવસ્થામાં પ્રદાન વર્ણવો. (12)
અથવા
એમ.એન.શ્રી નિવાસનનું સંસ્કૃતિકરણ વર્ણવો.
- પ્રશ્ન-2 આઈ.પી.દેસાઈએ આપેલ અસ્પૃશ્યતાની સમસ્યા વર્ણવો. (12)
અથવા
આઈ.પી.દેસાઈએ જણાવેલ પછાતપણાનો માપદંડ વર્ણવો.
- પ્રશ્ન-3 આઈ.પી.દેસાઈએ આપેલ શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર વર્ણવો. (12)
અથવા
ભારતની પરંપરાગત જ્ઞાતિ વ્યવસ્થા વર્ણવો.
- પ્રશ્ન-4 જી.એસ.ધુરે આપેલ અભ્યાસપદ્ધતિ અને વ્યાપ વર્ણવો. (12)
અથવા
જી.એસ.ધુરે આપેલ શહેર સમુદાય વર્ણવો.
- પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો. (પાંચમાંથી કોઈ પણ બે) (12)
1. પશ્ચિમીકરણ
2. આઈ.પી.દેસાઈનું જીવન
3. સંયુક્ત કુટુંબના કેટલાક પાસાં
4. વર્યસ્વપ્રાપ્ત જ્ઞાતિ
5. ભારતમાં આદિવાસી સમાજ
- પ્રશ્ન-6 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. (10)
1. આધુનિક ભારતમાં સામાજિક પરિવર્તન પુસ્તકના લેખક કોણ છે?
A. આઈ.પી.દેસાઈ B. વિદ્યુત જોષી C. એમ.એન.શ્રીનિવાસ D. ગૌરાંગ જાની
2. એમ.એન.શ્રીનિવાસએ નીચેનામાંથી કયા લોકો નો અભ્યાસ કર્યો હતો?
A. ખાસી B. ફૂર્ગ C. ગારો D. સિદ્ધી

3. ભારતીય ગ્રામીણ જીવનમાં સત્તાનું અગત્યનું સ્થાન રહ્યું છે.
A. ઉચ્ચવર્ગ B. વર્યસ્વપ્રાપ્ત વર્ગ C. મધ્યમ વર્ગ D. વર્યસ્વપ્રાપ્ત જ્ઞાતિ
 4. એમ.એન.શ્રીનિવાસે નીચેનામાંથી કયા ગામનો અભ્યાસ કર્યો હતો?
A. રામપુરા B. હરીપુરા C. મહુવા D. દાંડી
 5. બંધારણ દ્વારા કાનૂની રાહે અસ્પૃશ્યતા નાબુદ થઈ હોવા છતાં સામાજિક વ્યવહારોમાંથી અસ્પૃશ્યતા નાબુદ થઈ નથી તેમ કોણ કહે છે?
A. નારણભાઈ દેસાઈ B. હર્ષિદા દવે C. આઈ.પી.દેસાઈ D. સારિકા દવે
 6. ભારતમાં શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રનો પાયો નાખ્યો હતો.
A. જે.સી.પટેલ B. આઈ.પી.દેસાઈ C. મનુભાઈ મકવાણા D. વેરિયર એલ્વિન
 7. ભારતની પરંપરાગત જ્ઞાતિ વ્યવસ્થાના લક્ષણો.
A. રાધાકમલ મુખર્જી B. ટાલ્કોટ પાર્સન્સ C. રોબર્ટ મર્ટન D. જી.એસ.ધુર્યે
 8. 'Cast class and occupation' પુસ્તક કોનું છે?
A. આઈ.પી.દેસાઈ B. ચંદ્રિકા રાવલ C. જી.એસ.ધુર્યે D. સગુણા પાથે
 9. શહેરોના અભ્યાસમાં જી.એસ.ધુર્યેને નીચેનામાંથી કોનું પ્રોત્સાહન મળતું હતું?
A. વેરિયર એલ્વિન B. પેટ્રિક ગેડીસ C. ડેવિડ હાર્ડીમન D. સી.રાઈટ મિલ્સ
 10. જ્ઞાતિ વ્યવસ્થાને ટકાવી રાખનાર પરંપરાગત લક્ષણો કયા છે?
A. ખંડાત્મક વિભાજન B. કોટીકમ
C. અંતઃલગ્ન D. તમામ
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2016

અભ્યાસક્રમ : અનુસ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (M.A.)

Numerical Code: 0038

નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : જાતિ (Gender) અને સમાજ (MSO-04)

Numerical Code: 0236

તારીખ : 13/07/2016

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન-1 સ્ત્રી અભ્યાસોનો અર્થ આપી, સ્ત્રીઓની પરિસ્થિતિને માપવા માટેના માપદંડો જણાવો. (12)

અથવા

સ્ત્રી અભ્યાસોનું સ્વરૂપ વર્ણવો.

પ્રશ્ન-2 નારીવાદી સિદ્ધાંત તરીકે માર્ક્સવાદી નારીવાદની ચર્ચા કરો. (12)

અથવા

ભારતમાં થયેલા દહેજ વિરોધી આંદોલનની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-3 મહાત્મા ગાંધીજીના સ્ત્રીઓ અંગેના ખ્યાલો વર્ણવો. (12)

અથવા

સ્વતંત્ર ભારતમાં સ્ત્રીનો શૈક્ષણિક દરજ્જો વર્ણવો.

પ્રશ્ન-4 કૌટુંબિક હિંસાની સ્ત્રી જીવન પરની અસરો વર્ણવો. (12)

અથવા

‘ભુણહત્યા એ સમાજ માટે અભિશાપ છે’ - સમજાવો.

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (12)

1. ભારતમાં સ્ત્રી અભ્યાસોનો ઉદ્ભવ
2. નારીવાદી વિકાસના અભિગમો
3. મહાદેવ ગોવિંદ રાનડે અને સ્ત્રીઓનો દરજ્જો
4. દહેજ પ્રતિબંધક ધારો

પ્રશ્ન-6 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (10)

1. ભારતમાં સૌપ્રથમ સ્ત્રીઓના દરજ્જા વિષયક સમિતિનો અહેવાલ _____ શીર્ષક હેઠળ પ્રસિધ્ધ થયો છે.
A. ટ્વર્ડઝ સ્ટેટસ B. ટ્વર્ડઝ ઇક્વાલિટી C. ટ્વર્ડઝ યુનિટી
2. સ્ત્રીઓ અને સામાજિક ન્યાય અંગે સ્વાતંત્ર્ય પૂર્વે _____ એ અભ્યાસ કર્યો હતો.
A. એક.કે.ગાંધી B. ઘોડો કેશવ કર્વે C. ન્યાયમૂર્તિ રાનડે

3. અમદાવાદના _____ એ ૧૯૯૧માં સૌપ્રથમ ઘેર બેસીને કામ કરતી સ્ત્રીને કામદાર તરીકે દરજ્જો અપાવ્યો.
A. ઇલાબેન પાઠક B. ઇલાબેન ભટ્ટ C. નીરાબેન દેસાઈ
4. ભારતમાં સૌપ્રથમ મહિલા યુનિવર્સિટીની સ્થાપના _____ એ કરી.
A. ઈશ્વરચંદ્ર વિદ્યાસાગર B. મહાત્મા ગાંધી C. ઘોડો કૈશવ કર્વે
5. _____ યુગમાં નિયોગપ્રથા પ્રચલિત હતી.
A. મધ્યકાલીન B. વૈદિક C. બ્રિટિશ
6. બળાત્કાર માટેની સજા IPC ની _____ કલમથી કરવામાં આવી છે.
A. 312 B. 376 C. 378
7. ભારતીય બંધારણના _____ આર્ટિકલથી તમામ અસમાનતા પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો છે.
A. 13 B. 14 C. 15
8. _____ ધારો આંતરજાતીય અને આંતરધર્મીય લગ્નનો સ્વીકાર કરે છે.
A. 1954 સ્પેશ્યલ મેરેજ એક્ટ
B. 1955 હિન્દુ મેરેજ એક્ટ
C. 1961 દહેજ પ્રતિબંધક એક્ટ
9. ગર્ભમાં રહેલા બાળકની હત્યા એ _____ છે.
A. બાળ હત્યા B. સ્ત્રી ભુણ હત્યા C. ભુણહત્યા
10. સ્ત્રીઓને બિભત્સ રીતે રજૂ કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકતો અધિનિયમ ઈ.સ. _____ માં ઘડવામાં આવ્યો.
A. 1980 B. 1982 C. 1986
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2016

અભ્યાસક્રમ : અનુસ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (M.A.)

Numerical Code: 0038

નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : સમાજશાસ્ત્રીય સિક્કાંતો ભાગ-2 (MSO-05)

Numerical Code: 0237

તારીખ : 10/07/2016

સમય : 03.00 to 06.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન-1 જ્ઞાનના સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ આપી જ્ઞાનના સમાજશાસ્ત્રની આધારભૂત માન્યતાઓ વર્ણવો. (12)

અથવા

ભારતે વિશ્વને વિવિધ ક્ષેત્રે આપેલા પ્રદાનની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-2 જ્ઞાનના સમાજશાસ્ત્રમાં ઈમાઈલ દુર્ભિમનું પ્રદાન વર્ણવો. (12)

અથવા

જર્મન સમાજશાસ્ત્રી કાર્લ મેનહાઈમે આપેલા જ્ઞાનના સમાજશાસ્ત્ર સંબંધી વિચારો સ્પષ્ટ કરો.

પ્રશ્ન-3 રોબર્ટ મર્ટને આપેલા જ્ઞાનના પેરેડાઈમની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (12)

અથવા

એથ્નોમેથોડોલોજીના ઉદભવ અંગેના સ્ત્રોતો વર્ણવો.

પ્રશ્ન-4 હેરોલ્ડ ગારફિંકલના એથ્નોમેથોડોલોજી સંબંધી વિચારો સ્પષ્ટ કરો. (12)

અથવા

એથ્નોમેથોડોલોજીમાં એડમંડ હર્ષલનું યોગદાન જણાવો.

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (12)

1. જ્ઞાનના સમાજશાસ્ત્રની પરિભાષા
2. જ્ઞાનના સમાજશાસ્ત્રમાં કાર્લમાર્કસનું યોગદાન
3. ગારફિંકલે આપેલી દસ્તાવેજી પદ્ધતિ
4. એથ્નોમેથોડોલોજી

પ્રશ્ન-6 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નો લખો. (10)

1. વિશ્વની સર્વપ્રથમ યુનિવર્સિટીનું નામ _____ હતું.
A. ઓક્સફોર્ડ B. તક્ષશિલા C. નાલંદા
2. ભાસ્કરાચાર્યે રચેલા _____ ગ્રંથમાં ત્રિકોણમિતિના સિદ્ધાંતોનો પરિચય છે.
A. બ્રહ્મસ્ફૂટ સિદ્ધાંત B. સૂર્ય સિદ્ધાંત C. આત્મભદ્રયમ

3. ફોબ્સ સામયિકના જણાવ્યા મુજબ _____ ભાષા કમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામિંગ માટે સૌથી વધુ અનુકૂળ છે.
A. જર્મન B. સંસ્કૃત C. ગુજરાતી
4. 'ધ ડિવીઝન ઓફ લેબર ઇન સોસાયટી' _____ સમાજશાસ્ત્રીની કૃતિ છે.
A. કાર્લ માર્ક્સ B. ઈમાર્ટલ દુર્ખિમ C. સોરોકીન
5. કાર્લ મેનહાઈમે _____ પુસ્તકમાં જ્ઞાનના સમાજશાસ્ત્ર સંબંધી વિચારો રજૂ કર્યા છે.
A. ટાઈમ ઓફ યુટોપિયા B. આઈડીયોલોજી ઓફ યુટોપિયા C. સ્યુસાઈડ
6. _____ જ્ઞાનના સમાજશાસ્ત્રની શાખાના જનક તરીકે ઓળખાય છે.
A. ગોફમેન B. કાર્લ માર્ક્સ C. મેક્સ વેબર
7. જગતને રંગભૂમિની ઉપમાં આપનાર વિદ્વાન _____ હતા.
A. ગ્રામ્શી B. ગારફિંકલ C. શેક્સપિયર
8. ઈ.સ. 1543 માં પૃથ્વી પરિભ્રમણ કરે છે. તેવી વાત _____ એ રજૂ કરી હતી.
A. આર્યભટ્ટ B. પાયથાગોરસ C. કોપરનિકસ
9. કાર્લ માર્ક્સ ને _____ જનક માનવામાં આવે છે.
A. સમાજશાસ્ત્ર B. ઘટનાશાસ્ત્ર C. મજૂર સંગઠન
10. ગારફિંકલે ન્યાયની જ્યૂરી પ્રથાનો અભ્યાસ કરીને _____ શબ્દ આપ્યો હતો.
A. સામાજિક તથ્ય B. એથ્નોમેથોડોલોજી C. સામાજિક ગતિશાસ્ત્ર
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2016

અભ્યાસક્રમ : અનુસ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (M.A.)

Numerical Code: 0038

પાઠ્યક્રમ : નગર સમાજશાસ્ત્ર (MSO-06)

નોંધણી નંબર: _____

તારીખ : 11/07/2016

Numerical Code: 0238

સમય : 03.00 to 06.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન-1 નગરસમાજશાસ્ત્રનું વિષયવસ્તુ ચર્ચો.

(12)

અથવા

ભારતમાં નગર સમાજશાસ્ત્રના વિકાસના પ્રવાહો જણાવો.

પ્રશ્ન-2 નગરોના વર્ગીકરણનું સમાજશાસ્ત્રીય મહત્વ જણાવો.

(12)

અથવા

ભારતમાં નગરીકરણ અને સ્થળાંતરના પ્રવાહોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-3 આઝાદી પહેલાના ભારતમાં નગરીકરણના પ્રવાહો જણાવો.

(12)

અથવા

નગરીય કુટુંબમાં સભ્યોની કૌટુંબિક ભૂમિકા ચર્ચો.

પ્રશ્ન-4 ભારતીય નગરસમુદાયમાં જોવા મળતી ભિક્ષાવૃત્તિની સમસ્યા ચર્ચો.

(12)

અથવા

ગંદાવસવાટો એટલે શું? ગંદાવસવાટોના લક્ષણોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

(12)

1. નગરસમાજશાસ્ત્રીની ઐતિહાસિક પદ્ધતિ
2. નગરીકરણ અને ઔદ્યોગીકરણ
3. નગરસમુદાયમાં સામાજિક નિયંત્રણની સંસ્થાઓ
4. નગરસમુદાયમાં જ્ઞાતિ વ્યવસ્થાનું પરિવર્તિત સ્વરૂપ
5. નગરસમુદાયમાં શ્વેતગુન્હાઓ

પ્રશ્ન-6 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(10)

1. 'ધ સીટી' ના લેખક જણાવો.

(A) મેક્સ વેબર (B) હરીશ દોશી (C) રેડક્લિફ બ્રાઉન (D) જ્યોર્જ સિમેલ

2. "લોકનગરીય સાતત્ય" નો સિધ્ધાંત કોણે આપ્યો?

(A) મેક્સ વેબર (B) બર્ગેસ (C) રોબર્ટ રેડફિલ્ડ (D) મર્ટન

3. "નગરીય જીવનશૈલી" નો સિધ્ધાંત કોણે આપ્યો.

(A) કિંગ્સલે ડેવિસ (B) લુઈ વર્થ (C) ઓગસ્ટ કોમ્પ્ટ (D) બર્ગેસ

4. મહાનગરની વસ્તી કેટલી હોય છે?
(A) 1 લાખ (B) 2 લાખ (C) 10 લાખથી વધુ (D) 7 લાખ
 5. 2001ની વસ્તી ગણતરી મુજબ ભારતમાં મહાનગરોની સંખ્યા કેટલી હતી?
(A) 14 (B) 42 (C) 50 (D) 108
 6. જવાહરલાલ નહેરૂ રાષ્ટ્રીય અર્બન ડેવલપમેન્ટ મિશનની સ્થાપના ક્યારે થઈ?
(A) ઈ.સ. 1951 (B) ઈ.સ. 1958 (C) ઈ.સ. 1972 (D) ઈ.સ. 2006
 7. પુસ્તક “હ્યુમન સોસાયટી” ના લેખક જણાવો.
(A) કિંગ્સલે ડેવિસ (B) મેક્સ વેબર (C) જ્યોર્જ સિમેલ (D) બર્ગેસ
 8. મોભાદાર વ્યક્તિના સ્વીકૃત વ્યવસાયમાં આચરવામાં આવતા ગુન્હાને ક્યાં ગુન્હા તરીકે ઓળખાય?
(A) દિવાની ગુન્હા (B) શ્વેત ગુન્હા (C) બ્લ્યુ કોલર ક્રાઇમ (D) ફોજદારી ગુન્હા
 9. નગરના વસવાટના પ્રશ્નો હલ કરવા માટે સરકાર દ્વારા “રેન્ટ કન્ટ્રોલ એક્ટ” ક્યારે આવ્યો.
(A) 1948 (B) 1951 (C) 1978 (D) 1920
 10. માનસિક વિકૃતિના પ્રકારોમાં નીચેમાંથી શેનો સમાવેશ થતો નથી?
(A) મનોદૈહિક વિકૃતિ (B) મનોસ્નાયુ વિકૃતિ (C) ક્રિયાત્મક મનોવિકૃતિ (D) પ્રચ્છન્ન મનોવિકૃતિ
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2016

અભ્યાસક્રમ : અનુસ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (M.A.)

Numerical Code: 0038

પાઠ્યક્રમ : પર્યાવરણનું સમાજશાસ્ત્ર (MSO-07)

નોંધણી નંબર: _____

તારીખ : 12/07/2016

Numerical Code: 023

સમય : 03.00 to 06.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન-1 પર્યાવરણના સમાજશાસ્ત્રનું મહત્વ સમજાવો. (12)

અથવા

પ્રદૂષણના કારણો જણાવો.

પ્રશ્ન-2 પ્રદૂષણની માનવ સંસ્કૃતિ ઉપર થયેલ અસરો વર્ણવો. (12)

અથવા

સામાજિક આંદોલનના પ્રકાર વર્ણવો

પ્રશ્ન-3 ભારતમાં કુપોષણની સ્થિતિ વર્ણવો. (12)

અથવા

માનવ અને કુદરત વચ્ચે નો સંબંધ વર્ણવો

પ્રશ્ન-4 પર્યાવરણીય કાનૂનોના અમલીકરણમાં ઉભી થતી સમસ્યાઓ વર્ણવો. (12)

અથવા

ટકાઉ વિકાસની વ્યાખ્યા જણાવી માપદંડ વર્ણવો

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

1. પર્યાવરણની વિભાવના
2. પ્રદૂષણ નિયંત્રણ ધારો
3. નર્મદા આંદોલન
4. કુદરતી સંસાધન.
5. પ્રદૂષણ નિવારણ

પ્રશ્ન-6 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નો લખો. (10)

1. પરિસ્થિતિ વિજ્ઞાનએ સજીવો અને પર્યાવરણ વચ્ચેના પારસ્પરિક સંબંધોને તપાસતું વિજ્ઞાન છે.

A. મૂરે B. મિલ C. મૂંગરા D. તમામ

2. _____ વાયુ માનવ તથા સજીવ જીવનને ટકાવી રાખે છે.

A. નાઈટ્રોજન B. કાર્બનડાયોક્સાઈડ C. ઓક્સિજન D. એકપણ નહીં

3. સજીવ સૃષ્ટિનો વૃદ્ધિનો આધાર _____ છે.
A. આગ B. પાણી C. અંગારા D. જ્વાળા
4. પરિસ્થિતિ વિજ્ઞાનએ એક _____ બાબત છે.
A. જૈવિક B. સંઘર્ષ C. જૂથ D. સમૂહ
5. નિવસનતંત્ર શબ્દ _____ નો બનેલો છે.
A. સોશીયોલોજી B. ઇકોલોજી C. સાયકોલોજી D. તમામ
6. પર્યાવરણીય આંદોલનોમાં _____ આંદોલન ખૂબ મહત્વનું છે.
A. ચીપકો B. બોડો C. નાગા D. દઢવાવ
7. _____ નદી ઉપર સરદાર બંધ બાંધવામાં આવેલ છે.
C. મેશ્વો B. કડકવા C. નર્મદા D. તમામ
8. વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસની ઉજવણી _____ દિવસે થાય છે.
A. 1 ડીસેમ્બર B. 5 જૂન C. 2 ઓક્ટોબર D. એકપણ નહીં
9. માત્ર _____ સંપૂર્ણ ઉકેલ લાવી શકતા નથી.
A. કાયદા B. રસ્તા C. સંપત્તિ D. મિલકત
10. _____ નું સમાજશાસ્ત્ર એટલે માનવીના તેના પર્યાવરણ સાથેના સંબંધોનું વિજ્ઞાન છે.
A. નગર B. ઉદ્યોગ C. પર્યાવરણ D. તમામ
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2016

અભ્યાસક્રમ : અનુસ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (M.A.)

Numerical Code: 0038

નોંધણી નંબર: _____

પાઠ્યક્રમ : પ્રાદેશિક સમાજશાસ્ત્ર/ ક્રિયાનું સમાજશાસ્ત્ર (MSO-08)

Numerical Code: 0240

તારીખ : 13/07/2016

સમય : 03.00 to 06.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન-1 સામાજિક ક્રિયાનો અર્થ સમજાવી તે અંગેના સમાજશાસ્ત્રીય સિધ્ધાંતની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (12)

અથવા

ભારતમાં થયેલ વિવિધ આંદોલનોની ચર્ચા કરી તેની સમાજ ઉપર થતી અસરો સમજાવો.

પ્રશ્ન-2 નારીવાદી સિધ્ધાંત તરીકે ઉદારમતવાદી નારીવાદ સમજાવો. (12)

અથવા

સ્વૈચ્છિક કાર્યનું મહત્વ સમજાવી સમાજ ઉપર તેની અસરો સમજાવો.

પ્રશ્ન-3 ભારતીય આયોજનના અભિગમોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (12)

અથવા

વિકાસ અંગેના બિન સરકારી પ્રયત્નોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-4 પંચાયતી રાજ સમજાવી તેના ઉદ્દેશ્ય તથા માળખું સમજાવો. (12)

અથવા

લોકભાગીદારીના વિવિધ પ્રકારો સમજાવો.

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

1. સામાજિક સર્વેક્ષણ પદ્ધતિ
2. ગુજરાતમાં મજૂર મહાજન સંઘની ભૂમિકા
3. ભારતની પંચવર્ષીય યોજનાના ઉદ્દેશ્ય
4. ગ્રામપંચાયતનાં કાર્યો
5. લોકશાહીમાં લોકભાગીદારીનું મહત્વ

પ્રશ્ન-6 માંગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો.

(A) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (05)

1. સમાજશાસ્ત્રમાં તાર્કિક અને બિન તાર્કિક ક્રિયાનો ખ્યાલ _____ એ આપ્યો.

A. મેક્સ વેબર

B. વિલ્હેડ પરેટો

C. ટાલ્કોટ પાર્સન્સ

2. સૌપ્રથમ વિદ્યાર્થી આંદોલન _____ માં ઉદ્ભવ્યું હતું.
A. ફ્રાંસ B. જર્મની C. ભારત
3. ગુજરાતમાં _____ માં મજૂર મહાજન સંઘની રચના થઈ.
A. 1930 B. 1910 C. 1920
4. ભારતમાં 1949માં _____ ના અધ્યક્ષ સ્થાને આયોજન પંચની રચના કરવામાં આવી.
A. ગાંધીજી B. જવાહરલાલ નહેરૂ C. સરદાર પટેલ
5. પંચાયતી રાજ સંસ્થામાં _____ સર્વોચ્ચ એકમ છે.
A. જીલ્લા પંચાયત B. ગ્રામ પંચાયત C. તાલુકા પંચાયત

(A) જોડકાં જોડો.

(05)

(A)	(B)
1. પ્રથમ પંચવર્ષીય યોજના	1. 1927
2. ગ્રામ સ્વરાજનો મૂળ ખ્યાલ	2. ભારતીય ઉદ્યોગોમાં કામદાર સમસ્યાઓ
3. 'અવાજ' સંસ્થા	3. 1951
4. વી.વી. ગિરિ	4. ડૉ. ઈલા પાઠક
5. અખિલ હિંદ મહિલા પરિષદ	5. મહાત્મા ગાંધી
